

עליו היודע תעלומות על שברון לבו, אף שאח"כ נתגבר עליו וחוזר לסורו, מ"מ לשעתו היה צדיק גמור (כמו שהוכחנו מגמ' קדושין הנ"ל).
 וזה שאמרו גם כן בעולת התמיד שהיא מכפרת על כל ישראל על הרהור הלב, והוא ג"כ עם התשובה, רק דלא היה מועיל כאמור רק עם העולה, וזה שאמרו 'ובידו עוון' שזה נקרא עון...
 וזה שנקטו הלשון 'לא לן אדם בירושלים כו', וקשה דהא התמיד מקריבין מתרומת הלשכה שהוא משקלי ישראל מכל ארץ ישראל, ואף בחו"ל היו שולחין שקלים, והיה לו לכפר על עון ישראל מכל מקומות מושבותיהם? אך לפי האמור, בחו"ל או בשאר א"י שלא ידעו בכיוון (=בדיוק) זמן הקרבת התמיד, לא שייך כאילו הקריב נפשו, שיועיל התשובה על הרהור הלב, משא"כ בירושלים שהיו אנשי מעמד שעמדו על הקרבת התמיד, וכל אחד גמר בנפשו להקריב נפשו לפני הקב"ה, שפיר אמר שלא לן אדם בירושלים ובידו עון, שהועיל התשובה ע"י הקרבת התמיד כאמור...
 וזהו שנסמך בפרשה תרומת הדשן לתורת העולה, לזכר עפרו של יצחק שצבור על גבי המזבח, שגם הוא זכה על ידי מסירות נפש שיצר הרע פסק ממנו, וכמו כן בהקרבת העולה לכפר על הרהור הלב כאמור. (פרי צדיק פרשת צו, ג).

דף ח

י'לקח מדם החטאת שתהא קבלה לשם חטאת' – רש"י מפרש הלימוד הוא מולקח לשון קבלה. [כלומר, הגם שפשט הכתוב מדבר בנתינת הדם על המזבח, שהרי כתוב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות המזבח, אעפ"כ מכך שהוציא הכתוב בלשון 'לקיחה' יש לדרשו על קבלה]. ולולא פרש"י היה אפשר לפרש הלימוד ממה שכתוב מדם החטאת משמע שהדם נתקדש ביחוד מלבד קדושת הקרבן שהסכין מקדשו, וזה על ידי קבלתו בכלי שרת (אמת ליעקב ויקרא ד, כה).

'לעכב בכל עבודות בשנוי קדש... מנלן?' – משמע שהשאלה גם על זריקה. ואין ללמוד שינוי קדש משינוי בעלים לפסול – שיש לומר לפי שאין למדים למד מן הלמד בקדשים, והרי שינוי בעלים כתוב בשמיעת קול, וחטאת חלב למדים משם.
 עוד יש לומר, כיון שלא מציינו עיכוב בשינוי קדש בשום עבודה בחטאת, אין ללמוד משינוי בעלים, שמה שינוי בעלים הוא שינוי גדול יותר ולכך הוא מעכב (עפ"י חזו"א זבחים א, ט).
 ומה שבסוגיא דלהלן י. ילפינן שינוי קדש משינוי בעלים בק' וחומר, היינו דוקא לאחר שידענו ששינוי קדש פוסל, ובאנו ללמוד הלכה מסוימת משינוי בעלים. ועוד יתכן עפ"י מה שכתבו התוס' שם שלרבי שמעון אין ללמוד ש"ק מש"ב, א"כ יש לומר דפריך הכא לר"ש.

(ע"ב) 'של"ו קבאיצ"ן ממה"ר בד"א ב"א סימן') – סימן לשמות החכמים שיוזכרו בכל הסוגיא. ראה בפירוט בספר הנוטריקון לר"מ היילפרין, ובספר הסימנים השלם לרפ"י הכהן, עמ' 30. [וב'מלאכת יום טוב' כתב שנפלה כאן טעות סופר].

'דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים. אימא שלמים אין מידי אחרינא לא?' – כלומר, כיון שצריך

לעקור את הפסח משמו במחשבה מפורשת [שלכך אם שחטו לשם פסח בשאר ימות השנה – פסול], שמה אין נחשבת עקירה אלא כשחשב לשלמים, אבל כשחשב לשם דבר אחר אינו נעקר בכך ואם כן ייפסל שלא בזמנו (שפת אמת).

‘כללא קמא מרבי זבחים ותו לא, כללא בתרא דלה’ – כל דלה, ואפילו עופות’ – משמע מכאן ומכמה מקומות שלשון ‘זבח’ / ‘זבחים’ אינו כולל עופות. שכן אין בעופות קדשים זביחה אלא מליקה (כדפרש"י להלן י: ובחולין מא רע"א וכ"כ התוס' סה. ד"ה בן עוף).

[כמו כן להלן י: 'מה לחטאת העוף שכן אינה מין זבח' וכיו"ב להלן מד. פט. וכן מעטו להלן סט. עופות מ'זבחים'. ולהלן קיט. וכן במנחות צ. 'רבי יונתן... הרי הוא אומר 'זבח' – ועוף אינו זבח' (וגם רבי יאשיה אינו חולק – ע"ש בחדושים המיוחסים לרשב"א). וכן בחולין מא רע"א].

ואמנם כן הוא בלשון המקרא, אבל בלשון המשנה והברייתא אפשר שהעופות בכלל זבחים. כן יש לפרש דברי התוס' בפסחים (סב: ד"ה ערל). ע' בכל זה בספר שער המלך ריש הלכות חגיגה.

וכן משמע מדברי הרמב"ם בסוף הקדמתו לסדר קדשים, שכל קרבנות בעלי החיים בכלל 'זבחים' הם. ומאידך מצינו לכאורה שדייקו מלשון 'זבחים' שנקטו החכמים, למעט עופות. ע' מנחות ג. [וע' במש"כ שם ביוס"ד לדחות] וע' גם בתוס' שם סג רע"א. ומכל מקום לשון 'כל הזבחים' כוללת גם עופות. כ"כ התוס' להלן עב. ד"ה אלא. וע"ע בית הלוי ח"ב לד, ו. עוד על ביטוי 'זבח' סתם שבמקרא ובדרו"ל, האם משמש כלפי כל הקרבנות – ע' תוי"ט ריש המסכת ובהגהות וחדושי רצ"ה ברלין שבסוף המסכת; חדושי הנצי"ב פסחים עז.

‘אלא לזבח רביא הוא’ – והוא הדין אם שחטו לעופות ולמנחות – הרי הוא נעשה שלמים, ואף על פי שכתוב 'זבח', הלא התרבה כל הבא בנדר ובנדבה, וכמו שאמרו לעיל (זבח תודה להלן, ו: מדפי הספר. ובשפת אמת צידד בדבר).

‘אימא כל דשחיט להוי כמותה? – אי הוה כתיב לשלמים וזבח כדקאמרת, השתא דכתיב לזבח שלמים... אימא לכל דשחיט ליה להוי כוותיה...’ – הקשה שוב אותה קושיא שהקשה לעיל, לפי שעתה נשתנה הדרש ו'זבח שלמים' מתפרש ככלל ופרט או כריבוי ומיעוט, ואינו מתפרש כביטוי אחד דבוק, זבח של שלמים – הלכך אין שייך עתה התירוץ 'אי הוה כתיב לשלמים וזבח' (צאן קדשים; גליונות קה"י, ועוד).

דף ט

‘אטו חטאת ואשם מי לא מיתאכלי?’ – אע"פ שחטאת לעולם אינה באה אלא לכפרת חטא מסוים, סלקא דעתין לומר שגזרת הכתוב היא שייעשה קרבן זה לחטאת ואע"פ שלא חטא (עפ"י קרן אורה). יש להוסיף שמצינו 'חטאת' ללא חטא – בחטאת נחשון, כדלהלן בע"ב. וע"ע קה"י נדרים ה; מתן קדש (לרנ"י מלינובסקי).

‘ליהוי מעשר, למאי הלכתא... ולמלקא עליה (בלא ימכר) בלא יגאל’ – כתב הרמב"ם (בכורות ה,ה): 'ויראה לי שהמוכר מעשר לא עשה כלום ולא קנה לוקח, ולפיכך אינו לוקח...'. והעירו המפרשים (ע"ש במשנה למלך ועוד) מן המפורש כאן, שלוקחין. ויש שתלו זאת במחלוקת אביי ורבא (בפ"ק דתמורה) בענין כל